Congresspeech Alexander Pechtold

U kunt hier de integrale congresspeech van Alexander Pechtold lezen en beluisteren. De speech is gehouden op het 100e partijcongres op 1 november 2014 in Den Bosch. Het gesproken woord geldt.

Congres, Mag ik als eerste de twaalf gekozen lijsttrekkers voor de Provinciale Staten feliciteren. Van Friesland tot Zeeland hebben we kandidaten om trots op te zijn. En felicitaties ook aan Thom met het lijsttrekkerschap voor de Eerste Kamer. Wist u dat mijn allereerste schreden binnen de partij in dienst waren van Thom de Graaf? Tijdens mijn studententijd in Leiden begon ik in 1990 als fractie-assistent. Thom was toen woordvoerder welzijn en kinderopvang. Met veel gedrevenheid zette hij zich in voor kinderdagverblijf Pippeloentje. Zo leert u Thom ook eens van een andere kant kennen. Van het kinderdagverblijf naar de Eerste Kamer, toch ook een soort opvang. Twee uitersten van zijn indrukwekkende politieke carrière…tot nu toe. Thom, ik zie er naar uit vijfentwintig jaar later opnieuw in dienst van jou voor D66 de straat op te gaan.

Congres, Al vele malen bekeek ik dit schilderij. Het is een werk uit 1875 van Petrus Marinus Slager, een schilder hier uit Den Bosch. We zien acht hoogbejaarde mannen rond een buste van Koning Willem II. De mannen zijn geridderd. Hun onderscheiding danken ze aan hun verdiensten in de Slag bij Waterloo. De historische strijd in juni 1815 waarbij Napoleon 200 jaar geleden ten onder ging. En de kaarten in Europa opnieuw werden geschud. Het doek hangt in Museum Slager. Een prachtig museum met werken van drie generaties Bossche schilders, gelegen in de schaduw van de Sint-Janskathedraal, op een steenworp afstand hier vandaan. Wat heb ik met dit schilderij? Mijn fascinatie is niet alleen kunsthistorisch, maar vooral persoonlijk. Een van deze acht mannen is namelijk: Gerardus Jacobus Bechtold. Mijn bet-bet-overgrootvader. En wat me nou mateloos intrigeert, ik weet niet welke van de acht het is. Wie het weet, mag het zeggen…

Rond 1760 komt de eerste Bechtold, zijn grootvader, als immigrant vanuit Duitsland naar Den Bosch. Diens zoon eindigt in de Drentse koloniën van Veenhuizen. Dat zie je vaker bij de tweede generatie immigranten. Die hebben soms wat meer moeite hun draai te vinden. De derde generatie pakt de draad weer op. En wordt als veteraan zestig jaar na dato zelfs koninklijk onderscheiden. Migratie, Europa, Nederland van Republiek naar koninkrijk. Opeens voel je je verbonden met een stuk geschiedenis door de ogen van je voorouders. Tot en met mijn vader leefden generaties Pechtold hier in Den Bosch en het oosten van Brabant.

En daarom zeg ik tegen onze lijsttrekker hier, Jan Smit, op weg naar de Herindelingsverkiezingen van 19 november: ik sta met mijn hele stamboom achter je!
Mijn vader weigerde zich neer te leggen bij het pad dat voor hem uitgestippeld leek: een overzichtelijk leven in een kleine, Brabantse, katholieke gemeenschap. Hij maakte zijn eigen keuzes.Van hem heb ik geleerd: wees nooit tevreden met de status quo. Wees nooit tevreden met de status quo. Formuleer steeds nieuwe ambities, want er zijn altijd zaken die verbeterd moeten worden. Hij stemde nooit D66. Altijd PvdA of VVD. Afhankelijk van wie de macht had, stemde hij op de ander. Vanuit de overtuiging dat macht niet kan zonder tegenmacht. Inderdaad, de typische levenshouding…van een D66'er.

Congres, Nooit tevreden met de status quo. Daar wil ik het vandaag over hebben. Werken aan vernieuwing en vooruitgang zit diep in ons sociaal-liberale DNA. Zonder D66 waren de hervormingen van het afgelopen jaar nooit doorgevoerd. En nu debatteren we binnen de partij alweer druk over een nieuwe agenda. Agenda 2020. "Een blijvend appèl", zoals Wouter het noemt. Dat appèl om te blijven meedenken doe ik vandaag nadrukkelijk ook aan jullie. Het gaat de partij goed. We zijn gegroeid tot over de 25.000 leden. We hadden dit jaar historische verkiezingen voor de gemeente en Europa. Die successen koesteren we. Natuurlijk. Maar ze mogen ons niet in slaap sussen. Ze mogen júllie zeker niet in slaap sussen. Het bereiken van positieve resultaten, het bepalen van de politieke koers, is niet alleen aan de fracties. Dat is ook aan jullie, aan kritisch meedenkende leden. Ons oprichtingscongres in december 1966 ging zelfs door op Derde Kerstdag. Van Mierlo zei: "Dit is een werkcongres." Het was een aankondiging en een waarschuwing ineen. En niemand hield er toen rekening mee dat er nog 99 zouden volgen. Het was voor onze partij een typerende start. Gewoon hard werken, geen applausmachines. U kent me……daar ben ik voor. Dat onze congressen nooit applausmachines worden. Wij zijn een debatpartij. Wij zijn niet bang voor een stevige discussie. Ik waardeer de ruimte die we sinds 2006 van jullie kregen de partij weer opnieuw op te bouwen. En vandaag de dag voelen wij als fractie jullie steun voor onze constructieve rol vanuit de oppositie. Maar het streven moet zijn om niet alleen bij te sturen, maar ook mee te sturen. Het initiatief in handen te hebben. Verantwóórdelijkheid te nemen. Ons zelfbewustzijn mag, met het 50-jarig bestaan in zicht, inmiddels wel zover gegroeid zijn dat we na de eerstvolgende Kamerverkiezingen de rollen omdraaien. Dat we niet zeggen tegen de drie, oude, voormalige machtspartijen: na u, we denken wel mee, we vullen wel aan, we zijn wel constructief. Het is mooi dat een ander kabinet ónze agenda uitvoert. Maar mijn inzet is dat dát in een volgend kabinet anders zal zijn. Dat de kiezer óns koers en tempo laat bepalen.

Op basis van onze agenda én op basis van bewezen bestuurskracht. En deze ambitie vraagt veel meer van een partij en van haar leden. Lastige dossiers. Moeilijke keuzes. Onwelgevallige compromissen. We zien aan de huidige coalitie wat dat met partijen kan doen. Zal het ons net zo vergaan? Nee, dat zal het

niet. In goede én in minder goede tijden zal onze partij en daar ben ik inmiddels van overtuigd die verantwoordelijkheid kunnen dragen Democraten, Wij lopen al bijna vijftig jaar voorop met onze ideeën. En dat blijven we doen. Vanuit die traditie spreek ik het kabinet aan. Dit kabinet dat na twee jaar regeren meent dat het werk gedaan is. Wat zeg ik, twee jaar regeren? Eén jaar volstrekte machteloosheid. En één jaar met zoveel akkoorden dat er eindelijk een beetje muziek in zat. Maar als het kabinet denkt dat het achterover kan leunen, terwijl 600.000 werklozen verwachtingsvol óp ons leunen, dan zeg ik: daar gaan wij niet mee akkoord. Als het kabinet denkt dat we uit de gevarenzone zijn met onze economie, terwijl overal in Europa en dit keer niet de Grieken, maar van Frankrijk tot Duitsland een nieuwe recessie dreigt, dan zeg ik: werk aan de winkel. Als het kabinet denkt dat wij als Nederland ons huiswerk wel hebben gedaan na het achterstallig onderhoud van de hervormingen, dan zeg ik: dát alleen is niet genoeg. De ambitie in Torentje en Trêveszaal lijkt tot het nulpunt gedaald. “Te druk met de uitvoering van de decentralisaties”, klinkt het dan. Ja, helemaal eens. Een goede overdracht naar gemeenten is een grote klus. Maar geen excuus voor dertien ministers en zeven staatssecretarissen om verder op hun handen te gaan zitten Wij zijn niet van plan te wachten op de coalitie. Wij willen door. Wij willen werken aan nieuwe groei en meer banen. Meer banen door lagere belastingen. Meer banen door te investeren in innovatie. En zeker meer banen door een ambitieuze agenda op duurzaamheid en schone energie.

Want wie voor meer banen is, is dus voor een nieuw belastingstelsel. Toch heeft de oppositie het kabinet moeten dwingen er überhaupt aan te beginnen. Maar VVD en PvdA komen niet verder dan elkaar te vertellen wat ze níet willen. Niet durven kijken naar vermogens? Dan ook niet naar de toeslagen. Geen uitgaven beperken? Dan kijken we ook niet naar de auto. Deze week, de auto, de lease-auto. Zelfs het verschuiven van een paar procent binnen de bijtelling van de lease-autobelasting leidde al tot diepe verdeeldheid. Diepe verdeeldheid. Niet alleen tussen VVD en PvdA, ook tussen kabinet en coalitiefracties en zélfs tussen drie bewindslieden onderling. Hoe verdeeld kun je ’t hebben in een tweepartijencoalitie! En dan moet ik er op vertrouwen dat er een heel nieuw, goed en doortimmerd belastingstelsel komt? “Zeker”,zegt de altijd goedlachse premier. “We wachten gewoon op meevallers.” Rutte die wacht op meevallers. Waar hebben we dat eerder gezien? “Koop een huis, koop een auto”,dat was het mantra van de groene waas vorig jaar. En wat was het effect? Een probleem van vier miljard werd zes miljard. Ik werk nu financieel samen met SGP en ChristenUnie, maar bidden om meevallers, dat gaat me echt te ver. En wie voor meer banen is, is ook voor investeren in kennis. Maar het was opnieuw de oppositie die het kabinet tot daden moest brengen. Bovenop de 600 miljoen voor onderwijs van vorig jaar, kwam er dit jaar door ons het Toekomstfonds. Een Toekomstfonds voor investeringen in innovatief MKB en wetenschappelijk onderzoek. Het is prachtig dat CDA en VVD zo zweren bij de topsectoren, maar dát is oude industrie. Wij zetten in op de starters, de ondernemers van de toekomst. De MKB’ers die nu niet bij

de bank kunnen aankloppen. En als die innovatie een slimme robot oplevert, dan zijn wij daar niet bang voor, zeg ik tegen Lodewijk Asscher. En wie voor meer banen is, steekt al z'n politieke energie in schone energie. Bij het kabinet zie ik kortzichtige, politieke onwil. Waren de geestelijk vaders van deze coalitie niet ooit van GroenRechtsen van Greenpeace? Als ik weer eens in Scheveningen met Samsom langs het strand moet lopen, dan ziet hij voor de kust toch ook liever windmolens dan die rij olietankers? China haalt inmiddels ruim twee keer meer energie uit wind en waterkracht dan de VS. Een veeg teken. Maar in Nederland gaan iedere keer dat ze erover spreken de doelstellingen omlaag. Van verkiezingsprogramma naar regeerakkoord naar energieakkoord. En zelfs die magere ambities hálen ze niet eens. Geef nou eens richting aan. En als het kabinet dat niet doet, dan zetten wij hierbij energie-onafhankelijkheid prominent op de agenda. Help mensen van hun energierekening af door te investeren in zonnepanelen en energiebesparing. Help ons land van onze gásverslaving af door warmte uit de Rotterdamse haven naar de kassen van het Westland te pompen. Er zijn ideeën zat. En dus adviseer ik Rutte: doe die volgende heisessie niet bij Henk Kamp in de tuin, maar vlak bij hem om de hoek bij onze Jan Terlouw! Jan, je bent vast bereid je verhaal van vandaag nog een keer te houden voor het kabinet.

Congres, werk maken van nieuwe groei en banen, dát is onze opdracht. Maar als ik iemand eens graag aan het werk zou zetten, dan is het minister Plasterk. Ik daag hem, en de rest van politiek Den Haag uit, om niet pas ná 18 maart de bestuurlijke drúkte te agenderen. Omdát het met de overheid zelf ook best een onsje minder kan. New York en de Randstad hebben evenveel inwoners. Kan iemand mij uitleggen waarom New York door 500 politici bestuurd wordt en de Randstad er 10 keer zoveel nodig heeft? Om precies te zijn 5.772. Het huis van Thorbecke piept en kraakt. Laten we dat huis, ooit met de ganzenveer getekend, nou eindelijk eens zo verbouwen dat het vlotjes uit de 3D-printer rolt.

Congres, de status quo van het verplichte collectief past óók niet meer bij deze tijd. Mensen willen meer eigen keuzes maken. We zien het bij de pensioenen waar jongeren en werkenden een pensioen op maat willen. We zien het op de arbeidsmarkt, waar de ZZP-er en een variëteit aan contracten de macht van de vakbond en de dwangbuis van de CAO onder druk zet. Deze week opende het kabinet alweer de aanval op de ZZP'er. Misbruik aanpakken, altijd prima, maar de ZZP'er zo'n beetje criminaliseren, daar trekken wij de streep. Mag ik jullie eens voorhouden? Zo'n nieuw belastingstelsel met goeie prikkels… als dan 1 op de 5 ZZP'ers zou kunnen doorgroeien tot een zelfstandige mét een werknemer… bedenk wat dat doet met de werkgelegenheid. Daar alleen al zit meer ambitie in dan in alle plannen van het kabinet!

Keuzevrijheid staat ook centraal op onze medisch-ethische agenda. Bij ouderen die hun leven voltooid achten. Wij nemen bij euthanasie ook geen genoegen met de status quo. Onze gids, Els Borst, is er niet

meer. Maar wij zullen haar agenda verder brengen. Zonder haar kritische blik, daar, vanaf de eerste rij, maar net zo zorgvuldig als zij.

Democraten, Dit is onze agenda voor de komende jaren. Maar hoe groot die uitdagingen voor Nederland ook lijken, ze zijn te overzien in het licht van een zomer vol ingrijpende gebeurtenissen. Ebola grijpt in Afrika om zich heen. En grijpt de VS en West-Europa bij de keel. In Oekraïne slaat een regionaal conflict door de aanslag op de MH17 een diepe wond in ónze samenleving. Een jihadist in Syrië die recht in de camera, in vloeiend Nederlands, de oproep tot geweld onze maatschappij in jaagt, jaagt angst aan. Stuk voor stuk bedreigingen die angst en onrust veroorzaken. Begrijpelijk. En dan dringt zich de vraag op, maatschappelijk én politiek: laten we ons daardoor totaal uit het veld slaan? Geven we terroristen niet precies wat ze willen als ze onze samenleving verlammen? Laten we ons nog louter leiden door gevoelens? Of houden we oog voor de feiten? Een vraag waar ook de politiek mee worstelt. Hoe kan minister Asscher eerst de rust prediken, en vervolgens onze rechtsstaat vergelijken met een weerloze baby, aangevallen door een giftige slang? Welke boodschap brengt minister Opstelten als hij eerst in de ene krant in chocoladeletters 38 maatregelen aankondigt en zich vervolgens in een andere krant zogenaamd onbezorgd op de foto laat zetten in de metro? Hoe legt minister Hennis uit dat onze militairen wel boven oorlogsgebied vliegen, maar hier in eigen land geen uniform meer mogen dragen? Waar staat het kabinet? Mensen zullen er niet veel wijzer van worden. En politiebusjes voor het huis van de democratie, zoals deze week, laat dat geen dag langer duren dan strikt noodzakelijk! “Onbevangenheid onder druk”, kopte een ochtendblad. Daar gaan we, dacht ik. Wie niet meer ónbevangen is, leeft al snel als een gevangene. Moeten we dan maar niks doen? Natuurlijk niet. Bestrijd de terroristen. Als het nodig is met militair ingrijpen. Pak jongeren aan, die de boodschap van geweld in onze straten verkondigen. Dat steunen wij ook allemaal. Maar het is de dure plicht van politici om als grondhouding het hoofd koel te houden. Angst bestrijd je niet met angst. Haat niet met haat. Extremisme niet met extreme maatregelen. Laat zien dat Nederland al decennia van Vredespaleis tot Strafhof vooroploopt bij de verdediging van mensenrechten en vrijheden overal in de wereld. En dat we daarom ónze vrijheden niet opgeven. En bied perspectief! Na de metroaanslagen in Londen in 2005 hield toenmalig burgemeester Livingstone zijn inwoners voor dat hun stad nog altijd de plek was van vooruitgang. “Laat dát je nooit afpakken” zei hij. Zijn woorden misten hun uitwerking niet. Als het doel van terroristen is mensen uit elkaar te drijven, dan hadden ze dát doel in Londen gemist. De bevolking sloot de rijen. Wij staan nu voor dezelfde opdracht. We worden getart. Onze tolerantie wordt getest. Onze onbevangenheid onder druk gezet. Maar wij laten ons niet gijzelen. Noch door polarisatie. Noch door een onwrikbaar geloof in doorgeschoten maakbaarheid. Wij geven onze vrijheden niet prijs wanneer we worden uitgedaagd. Wij rechten zelfbewust de rug. Wie verdeeldheid zaait zal het in dit land nooit winnen van wie gemeenschapszin wil oogsten.

Congres, we gaan alweer op weg naar verkiezingen. Bij de Herindelingsverkiezingen van 19 november doen we in álle gemeenten mee. En ik kom jullie graag steunen. Daarna de Provinciale Staten en de Eerste Kamer. En dan wordt het menens voor het kabinet. En ook voor ons, voor D66. We staan hier op ons 100e congres. We hebben een roerige geschiedenis. Maar nooit eerder was D66 zo sterk geworteld in politiek én maatschappij. De kiezers hebben ons die positie gegeven, dat vertrouwen geschonken. Mensen hebben hoge verwachtingen van ons. Het is aan mij, het is aan jullie, het is aan ons om in de eerste plaats hén niet teleur te stellen. Om die mensen komend jaar opnieuw voor ons ideaal te winnen. Ja, dat moet iedere keer opnieuw. Dat wordt dus hard werken. En ik zeg nu al: die twaalf lijsttrekkers…Thom… en ik, wij kunnen het niet alleen. Wij rekenen op jullie allemaal. Want het wordt menens komend jaar. Wij hebben de ambitie. Wij willen tempo maken. Maar de grootste ambitie is om voor ónze prógressieve agenda voldoende draagvlak te krijgen. Welke partijen zijn nog vooruitstrevend, progressief? De drie oude machtspartijen? Die eerder achterstallig onderhoud opbouwden, Nederland hervormingsmoe verklaarden? Ik hoor ze alweer roepen: “Jullie zijn te vroeg, jullie gaan te snel.” Maar voor je ’t weet, ben je weer te laat. U kent het wel. Is een kabinet dat niet vooruit te branden is nog wel het beste kabinet voor Nederland? Is een groter D66 dan niet de beste garantie om Nederland vooruit te brengen? Om te beginnen, in de Eerste Kamer. Ik ben benieuwd wat mijn vader daarvan zou vinden. En of het gebrek aan ambitie bij VVD en PvdA, het propageren van de status quo, hem eindelijk zou bewegen tot een stem op D66.

Dank jullie wel.